

RETTENS DOM (Første Afdeling)

27. september 2002 *

I sag T-211/02,

Tideland Signal Ltd, Redhill, Surrey (Det Forenede Kongerige), ved solicitors
C. Thomas and C. Kennedy-Loest,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Forman, som befuld-
mægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 17. juni
2002 om afvisning af sagsøgerens bud inden for rammerne af fremgangsmåden
for tildeling af en offentlig kontrakt med referencenummeret EuropeAid/
112336/C/S/WW — TACIS — (nyt udbud),

* Processprog: engelsk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Første Afdeling)

sammensat af præsidenten, B. Vesterdorf, og dommerne N.J. Forwood og H. Legal,
justitssekretær: fuldmægtig J. Plingers,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 17. september 2002,

afsagt følgende

Dom

- 1 Den 27. februar 2002 offentliggjorde Kommissionen et udbud under TACIS-programmet med projekt nr. EuropeAid/112336/C/S/WW (nyt udbud): »[l]evering af udstyr til navigationsstøtte til havnene i Aktau (Kazakhstan), Baku (Azerbajdsjan) og Turkmenbashi (Turkmenistan)«. Det samme projekt var allerede blevet udbudt i 2001, men den oprindelige procedure var senere blevet annulleret. Det nye udbudsmateriale angav i punkt 8 i vejledningen til de bydende (herefter »vejledningen«), at de bydende skulle være bundet af deres bud i en periode på 90 dage at regne fra budfristens udløb (dvs. den 29.4.02). Denne periode udløb den 28. juli 2002.
- 2 Den 25. april 2002 indgav sagsøgeren et bud på projektets del nr. 1. I overensstemmelse med vejledningen meddelte sagsøgeren i fremsendelsesskrivelse af 25. april 2002 (der hørte til skemaet for afgivelse af bud, under punkt 3), at

»[d]ette bud er gyldigt i en periode på 90 dage at regne fra budfristens udløb, dvs. indtil den 28.7.02«. Endvidere var det i punkt 4 i skrivelsen, der hørte til skemaet for afgivelse af bud, angivet, at »[d]ette bud er gyldigt på betingelse af, at det accepteres inden for den gyldighedsperiode, der er angivet i [punkt] 8 i [vejledningen]«.

- 3 Den 7. maj 2002 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse om ændring af det omhandlede udbud, der havde overskriften »Tillæg nr. 1 til udbudsmaterialet« (herefter »tillægget«), hvorved den ændrede beskrivelsen af en af udbuddets dele (punkt 4.2.2 i del nr. 1) og bekendtgjorde sin beslutning om at forlænge fristen for indgivelse af bud således, at de berørte parter om nødvendigt kunne ændre deres bud og afgive nye bud inden den 11. juni 2002. Bud, der var kommet frem inden udløbet af den oprindelige frist, herunder sagsøgerens, blev sendt tilbage til de bydende uden at være blevet åbnet. Sagsøgeren har gjort gældende, at eftersom det ikke var nødvendigt at ændre det relevante punkt i del nr. 1, genindgav selskabet den 10. juni 2002 fuldstændig de samme dokumenter som i forbindelse med dets tidligere bud, herunder de oplysninger, der krævedes i henhold til skemaet for indgivelse af bud, og navnlig skrivelsen af 25. april 2002, der indeholdt de ovenfor i præmis 2 citerede passager.
- 4 Da buddene blev åbnet den 17. juni 2002, afviste Kommissionens bedømmelseskomité sagsøgerens bud. Ifølge det afsnit i rapporten om åbningen af buddene, der vedrører sagsøgerens bud, var begrundelsen herfor:

»I forbindelsen med kontrollen af, om skemaet for afgivelse af bud, erklæringerne og garantien for buddet var blevet udfyldt/afgivet i overensstemmelse med kravene, bemærkede formanden, at buddets gyldighed ikke svarede til de krævede 90 dage at regne fra buddets afgivelse.«

- 5 Den 28. juni 2002 forhørte sagsøgeren sig telefonisk om resultatet af udbuddet og fik oplyst, at selskabets bud var blevet afvist. Samme dag tilsendte Kommissionen endvidere sagsøgeren en kopi af rapporten for åbningen af buddene via telefax.
- 6 Den 1. juli 2002 kontaktede sagsøgeren Kommissionen via e-mail, hvorved selskabet oplyste, at det ønskede at klage over afvisningen, og hvorved det anmodede om oplysninger om den relevante klageprocedure. Kommissionen svarede, at sagsøgerens bud var blevet afvist med den begrundelse, at det var ugyldigt i henhold til Kommissionens krav, idet:
- »Afsnit 8.1 i [vejledningen] bestemmer, at »[d]e bydende er bundet af deres bud i en periode på 90 dage at regne fra budfristens udløb«. Da budfristen var fastsat til den 11. juni 2002, og da De i afsnit 5.3 i Deres skema for afgivelse af bud [skrev], at: »[d]ette bud er gyldigt i en periode på 90 dage at regne fra budfristens udløb, dvs. indtil den 28.7.02«, var bedømmelseskomitéen desværre forpligtet til at afvise Deres bud.«
- 7 Ved skrivelse af 5. juli 2002 anmodede sagsøgeren formelt Kommissionen om at lade selskabet genindtræde i udbudsproceduren og om at give det sikkerhed for, at udbudsproceduren ville blive stillet i bero, indtil selskabets stilling var afklaret.
- 8 Ved skrivelse af 10. juli 2002 svarede Kommissionen sagsøgeren således:

»Vi takker Dem for Deres spørgsmål og bemærkninger til bedømmelsesproceduren, og vil tage hensyn hertil. Som følge af, at bedømmelsen endnu ikke er

afsluttet, kan vi ikke gå nærmere ind på Deres bemærkninger, men vi vil senere vende tilbage til Dem.«

- 9 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 15. juli 2002 har sagsøgeren anlagt denne sag. Ved to særskilte dokumenter indleveret samme dag har sagsøgeren for det første fremsat begæring om, at der omgående træffes midlertidige foranstaltninger, som følges op af en endelig kendelse herom, og for det andet om, at hasteproceduren anvendes i den foreliggende sag.
- 10 Den 16. juli 2002 imødekom Rettens præsident begæringen om omgående iværksættelse af midlertidige foranstaltninger. Konklusionen i denne kendelse er formuleret som følger:

»1. Kommissionen skal:

- enten træffe alle de foranstaltninger, der er nødvendige for at udsætte tildelingen af kontrakten på levering af udstyr til navigationsstøtte til havnene i Aktau (Kazakhstan), Baku (Azerbajdsjan) og Turkmenbashi (Turkmenistan), med referencenummeret EuropeAid/112336/C/S/WW — TACIS — (nyt udbud), indtil datoen for afsigelsen af kendelsen, der afslutter den foreliggende sag om foreløbige forholdsregler

- eller vurdere det bud, Tideland Signal Ltd afgav inden for rammerne af det ovennævnte udbud af en indkøbskontrakt, og give Tideland Signal Ltd ret til at deltage fuldt ud i udbuddet på samme måde og grundlag som alle andre bydende, indtil datoen for afsigelsen af kendelsen, der afslutter den foreliggende sag om foreløbige forholdsregler.

2. Afgørelsen om fordelingen af sagens omkostninger udsættes.«

- 11 Efter at være blevet underrettet om denne kendelse meddelte Kommissionen Retten, at der allerede den 9. juli 2002 var blevet sendt en meddelelse om tildeling til en anden bydende, Pintsch Bamag A+V, vedrørende projektets del nr. 1. Kommissionen underrettede imidlertid efterfølgende denne virksomhed om, at det efter udsættelsen af tildelingen af kontrakten som følge af kendelsen var blevet umuligt at foretage videre skridt med henblik på faktisk at underskrive den omhandlede kontrakt.
- 12 Efter at have hørt Kommissionen besluttede Retten (Første Afdeling) den 1. august 2002, at der i overensstemmelse med procesreglementets artikel 76a skulle træffes afgørelse efter hasteproceduren i den foreliggende sag.
- 13 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Første Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling og har anmodet Kommissionen om at fremlægge visse dokumenter, der er nævnt i dens svarskrift. Kommissionen har efterkommet denne anmodning.
- 14 Parterne afgav mundtlige indlæg og besvarede spørgsmål fra Retten i retsmødet den 17. september 2002. Ved retsmødets afslutning fandt der et uformelt møde sted, hvorunder Kommissionen blev anmodet om inden den 19. september 2002 at angive, om det var muligt at afslutte sagen ved, at den trak sin beslutning om at afvise sagsøgerens bud tilbage. Efter at Retten havde modtaget et rettidigt svar, anmodede den den 23. september 2002 om supplerende oplysninger vedrørende denne beslutnings retlige karakter, hvilke oplysninger blev meddelt Retten samme dag.

- 15 Den 24. september 2002 anmodede Retten de to parter om at fremkomme med bemærkninger til spørgsmålet om, hvorvidt annullationssøgsmålet var blevet uden genstand. Kommissionen gjorde i sine bemærkninger, der blev indleveret samme dag, gældende, at stævningen var blevet uden genstand, men sagsøgeren hævdede, at det fortsat var nødvendigt, at Retten traf afgørelse i sagen, navnlig med henblik på at afgøre spørgsmålet om, hvorvidt beslutningen om at afvise selskabets bud havde været lovlig, og for at sikre, at beslutningen fuldstændigt udgik af Fællesskabets retsorden.

Parternes påstande

- 16 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

- Kommissionens beslutning af 17. juni 2002 om at afvise det bud, Tideland Signal Ltd har afgivet inden for rammerne af udbuddet med referencenummeret EuropeAid/112336/C/S/WW — TACIS — (nyt udbud), annulleres.

- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

- 17 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.

- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Realiteten

- 18 Sagsøgeren har fremsat to anbringender. Med sit første anbringende har sagsøgeren gjort gældende, at Kommissionens beslutning af 17. juni 2002 om at afvise selskabets bud er ulovlig, idet den er baseret på en forkert antagelse, nemlig at buddet kun var gyldigt indtil den 28. juli 2002, og ikke i en periode på 90 dage at regne fra den 11. juni 2002, som det kræves i vejledningens punkt 8.1. Sagsøgeren har med sit andet anbringende hævdet, at beslutningen om at afvise selskabets bud er ulovlig, idet Kommissionen ved at undlade at anmode om yderligere oplysninger vedrørende buddets gyldighedsperiode har tilsidesat vejledningens punkt 19.5 såvel som pligten til at udvise omhu og proportionalitetsprincippet.
- 19 Retten behandler det andet anbringende først.

Parternes argumenter

- 20 Sagsøgeren er af den opfattelse, at selv hvis Retten måtte finde, at det ikke var klart, at selskabets bud skulle være gyldigt i en periode på 90 dage at regne fra den nye frist for afgivelse af bud, nemlig den 11. juni 2002, burde formuleringen af dokumenterne vedrørende buddet samt sagens omstændigheder i det mindste have ført til, at bedømmelseskomitéen udøvede sin beføjelse til at anmode om yderligere oplysninger i overensstemmelse med vejledningens punkt 19.5, der bestemmer:

»Ud fra ønsket om gennemsigtighed og ligebehandling kan de bydende, uden at de har mulighed for at ændre deres bud, ved en uformel skriftlig anmodning fra

bedømmelseskomitéen blive anmodet om at fremkomme med yderligere oplysninger inden for 24 timer. En sådan anmodning om at fremkomme med yderligere oplysninger må ikke sigte mod at korrigere formelle fejl eller vigtige begrænsninger, der berører gennemførelsen af kontrakten eller skaber en konkurrencefordrejning.«

- 21 Endvidere har sagsøgeren hævdet, at Kommissionen er bundet af en pligt til at udvise omhu, når den tilrettelægger fremgangsmåderne for tildeling af offentlige kontrakter, som det også er tilfældet inden for andre områder, som f.eks. undersøgelsen af meddelelser om statsstøtte. Ifølge sagsøgeren undlod Kommissionens bedømmelseskomité at udvise den nødvendige påpasselighed, da den afviste sagsøgerens bud uden at gøre brug af sin beføjelse til at anmode om yderligere oplysninger vedrørende buddets gyldighedsperiode.
- 22 Sagsøgeren har samtidigt hermed gjort gældende, at bedømmelseskomitéen ved at afvise sagsøgerens bud som følge af komitéens syn på buddets gyldighedsperiode handlede uforholdsmæssigt, idet den i stedet for kunne have udøvet sin beføjelse til at anmode om yderligere oplysninger. Ifølge sagsøgeren ville en sådan anmodning, uden at medføre en væsentlig forsinkelse af udbudsproceduren, have fjernet enhver risiko for en ubegrundet udelukkelse af selskabet fra denne procedure.
- 23 Kommissionen har først gentaget, at der ikke var nogen tvivl om betydningen af udtrykket »indtil den 28.7.02«. Med hensyn til sagsøgeren argument om, at der måske var en vis »usikkerhed« med hensyn til denne datos nøjagtighed, har Kommissionen i øvrigt understreget, at det fortsat er et åbent spørgsmål, hvornår der i et konkret tilfælde består en tvivl, der »forpligter« Kommissionen til at acceptere en anden dato end den, der er angivet af en bydende på en utvetydig måde.
- 24 Kommissionen har nærmere bestemt, for så vidt angår vejledningen, der udgør en integrerende del af de betingelser, der gælder for alle bydende, anfægtet

sagsøgerens fortolkning af punkt 19.5. Kommissionen har for det første understreget, at de bydende i henhold til denne bestemmelse »ved en uformel skriftlig anmodning fra bedømmelseskomitéen [kan] anmodes om at fremkomme med yderligere oplysninger« inden for 24 timer. Endvidere har Kommissionen gjort gældende, at når bedømmelseskomitéen udøver sin beføjelse hertil, skal den tage hensyn til »ønsket om gennemsigtighed« og »ligebehandling« af alle selskaber, der har afgivet bud. Det nævnte punkt i vejledningen fastsætter også udtrykkeligt, at selv om de bydende kan anmodes om at fremkomme med yderligere oplysninger, sker det »uden at de har mulighed for at ændre deres bud«, og at »[e]n sådan anmodning om at fremkomme med yderligere oplysninger [ikke må] sigte mod at korrigere formelle fejl«.

- 25 Kommissionen har hævdet, at det punkt, på hvilket der ifølge sagsøgeren skulle have været afkrævet yderligere oplysninger, netop angår et af de aspekter, der udtrykkeligt er udelukket fra bedømmelseskomitéens mandat. Kommissionen har således gjort gældende, at buddet ifølge sagsøgerens egne ord indeholder en formel fejl, der angår en af buddets grundbetingelser, og som ikke kan korrigeres.
- 26 Endvidere har Kommissionen anfægtet argumentet om, at den ved at afvise sagsøgerens bud uden at anmode om yderligere oplysninger skulle have »undladt at udvise den nødvendige påpasselighed«. Kommissionen har understreget, at afvisningen af sagsøgerens bud i realiteten skete som følge af en fejl, sagsøgeren nu selv har taget ansvaret for.
- 27 Kommissionen har gjort gældende, at udbudsprocedurerne, herunder dem, der anvendes inden for TACIS-programmet, er genstand for detaljerede og præcise betingelser, der ud fra en analogi til navnlig retspraksis på området for udvælgelsesprøver med henblik på ansættelse af EF-tjenestemænd skal overholdes strengt og konsekvent (Domstolens kendelse af 30.3.2000, sag C-435/98 P, Jouhki mod Kommissionen, Sml. I, s. 2229, navnlig præmis 35, og Rettens dom af 21.5.1992, sag T-54/91, Almeida Antunes mod Parlamentet, Sml. II, s. 1739, navnlig præmis 40). Kommissionen har endvidere bemærket, at de erhvervs-

drivende er fuldt ud bekendt med disse betingelser, når de deltager i et EF-udbud. Kommissionen har understreget, at sagsøgerens bud på det samme projekt allerede var blevet afvist i 2001, og at sagsøgeren som følge heraf skulle have udvist særlig omhu, da selskabet indgav buddet i denne sag. Navnlig skulle sagsøgeren ikke efter offentliggørelsen af tillægget og tilbagesendelsen af de dokumenter, der udgjorde selskabets bud, have begrænset sig til blot at fremsende de samme dokumenter på ny uden at kontrollere datoerne, forudsat at dette var det faktiske hændelsesforløb, som hævdede af sagsøgeren.

28 Ifølge Kommissionen har den omhandlede dato, der vedrører buddets gyldighedsperiode, en grundlæggende betydning, hvilket ikke kun gælder for den ordregivende myndighed, men også for hver af de bydende. Den ordregivende myndighed skal med sikkerhed vide, hvornår hvert bud udløber, og sikre sig, at samtlige deltagere har fået lige mulighed for i den samme periode at tage hensyn til alle de forhold, der kan have en betydning. Kommissionen har udledt heraf, at de væsentlige betingelser inden for udbudsområdet, såsom buddenes gyldighedsperiode, ikke må være tvetydige og ikke må gøres til genstand for fortolkning.

29 Ifølge Kommissionen vil det navnlig af hensyn til ønsket om gennemsigtighed, sammenhæng og lighed være uacceptabelt, at individuelle bydende kan indgå i en dialog med den ordregivende myndighed med henblik på at få ordregiveren til på et bilateralt grundlag at behandle deres individuelle bud på ny. Kommissionen har på grundlag heraf navnlig konkluderet, at det ikke tilkommer den, som ordregivende myndighed, at kontakte en bestemt bydende på en måde, der giver den bydende mulighed for at gøre sit bud forskriftsmæssigt, medmindre der er tale om visse specifikke punkter, for hvilke dette er udtrykkeligt tilladt. Ifølge Kommissionen vil en anden fortolkning gå imod en ordning, der er baseret på det grundlæggende princip om ligebehandling af tilbudsgiverne (Domstolens dom af 22.6.1993, sag C-243/89, Kommissionen mod Danmark, Sml. I, s. 3353, præmis 37, og af 25.4.1996, sag C-87/94, Kommissionen mod Belgien, Sml. I, s. 2043, præmis 70, samt generaladvokat Stix-Hackls forslag til afgørelse af 11.7.2002 i sag C-57/01, Makedoniko Metro og Michaniki, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser, punkt 66). Kommissionen har i den forbindelse også anført, at sådanne kontakter ville indebære en betydelig arbejdsbyrde for den, idet direktorat A i Kommissionens Generaldirektorat »Samarbejdskontoret Europe-Aid« i 2001 alene for TACIS-programmet behandlede ca. 240 kontrakter.

- 30 I denne sammenhæng har Kommissionen gjort gældende, at sagsøgerens adfærd, navnlig det forhold, at selskabet både kontaktede bedømmelseskomitéens formand og sekretær, eventuel bør undersøges i lyset af vejledningens punkt 19.6, i henhold til hvilket »[e]thvert forsøg fra en bydende på at påvirke bedømmelseskomitéen under dens undersøgelse, klarlægning, bedømmelse og sammenligning af buddene, at opnå oplysninger om, hvordan udbuddet skrider frem, eller at påvirke den ordregivende myndigheds beslutning om at tildele kontrakten, medfører, at det pågældende bud straks afvises«.
- 31 Kommissionen har også bemærket, at bedømmelseskomitéen i det foreliggende udbud udelukkede fem andre bydende i forbindelse med buddenes åbning som følge af forskellige fejl, og at en accept af sagsøgerens argumenter i det mindste vil rejse tvivl om de nævnte andre bydendes retsstilling. Kommissionen har mere generelt bekræftet, at den præcedens, der vil blive skabt med en dom, der giver sagsøgeren medhold i den foreliggende sag, vil forpligte Kommissionen til at begrunde, hvorfor den fulgte sine egne regler, når en af de beslutninger, der er truffet i overensstemmelse med disse regler, anfægtes af en eller flere udelukkede bydende.
- 32 Endelig har Kommissionen, som svar på sagsøgerens påstand om, at den handlede på en måde, der er uforholdsmæssig, gentaget, at den »tvivl«, der hævdes at bestå med hensyn til buddets gyldighed, er irrelevant set i lyset af den klarhed, hvormed den omhandlede frist var fastsat i buddet, og af det forhold, at de regler, der regulerer fremgangsmåderne for udbud, skal overholdes strikte.

Rettens bemærkninger

- 33 Det fremhæves, at Kommissionen råder over et vidt skøn i relation til de faktorer, der skal tages i betragtning med henblik på vedtagelsen af en beslutning om at

indgå en kontrakt på grundlag af et udbud. Fællesskabets retsinstansers kontrol skal derfor begrænse sig til en efterprøvelse af, at procedure- og begrundelsesreglerne er overholdt, at de faktiske omstændigheder er fastlagt korrekt, og at der ikke er tale om et åbenbart urigtigt skøn eller magtfordrejning (Rettens dom af 24.2.2000, sag T-145/98, ADT Projekt mod Kommissionen, Sml. II, s. 387, præmis 147).

34 Endvidere er det under hensyntagen til retssikkerhedsprincippet afgørende, at Kommissionen med sikkerhed kan fastslå indholdet af budet, og navnlig, at det er i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat i udbuddet. Når et bud er tvetydigt, og Kommissionen ikke har mulighed for hurtigt og effektivt at fastslå, hvad budkets virkelige indhold er, har institutionen ikke andet valg end at afvise budet.

35 Vejledningens punkt 19.5, der finder anvendelse i den foreliggende sag, har imidlertid udtrykkeligt givet bedømmelseskomitéen beføjelse til at anmode om yderligere oplysninger om de indgivne bud inden for 24 timer, på betingelse af, at anmodningen »ikke sigte[r] mod at korrigere formelle fejl eller vigtige begrænsninger, der berører gennemførelsen af kontrakten eller skaber en konkurrencefordrejning«. Muligheden for at anmode om sådanne yderligere oplysninger er også bekræftet som almindelig praksis i punkt 4.3.9.4 i dokumentet med titlen »Guide pratique pour les procédures contractuelles relatives à l'aide extérieure de la Communauté européenne«, som Kommissionen fremlagde under retsmødet. Derfor er det spørgsmål, der skal tages stilling til, om bedømmelseskomitéen handlede lovligt eller ej, da den besluttede ikke at benytte sig af denne mulighed i relation til gyldighedsperioden for sagsøgerens bud.

36 Med hensyn til Kommissionens påstand om, at sagsøgerens bud indeholdt en »formel fejl« som følge af, at dets gyldighed udtrykkeligt og utvetydigt var begrænset til den 28. juli 2002, hvorfor det hverken var nødvendigt eller lovligt at fremsætte en anmodning i henhold til vejledningens punkt 19.5, må det fastslås, at den ovenfor i præmis 2 citerede erklæring, som Kommissionen baserede sig på i

den forbindelse, var tvetydig for så vidt angår den periode, i løbet af hvilken budet forblev gyldigt. Det følger heraf, at den omhandlede erklæring ikke nødvendigvis indeholdt en formel fejl, men at den derimod gav anledning til en tvetydighed, der eventuelt kunne have afsløret en sådan fejl, afhængigt af den måde, hvorpå tvetydigheden blev fjernet, og hvorom bedømmelseskomitéen kunne anmode om yderligere oplysninger.

- 37 Som svar på Kommissionens argument om, at dens bedømmelseskomité alligevel ikke var forpligtet til at anmode sagsøgeren om yderligere oplysninger, bemærkes, at den i vejledningens punkt 19.5 fastsatte beføjelse, navnlig i sammenhæng med det fællesskabsretlige princip om god forvaltningsskik, medfører en forpligtelse til at udøve denne beføjelse i de tilfælde, hvor det både klart er materielt set muligt og nødvendigt at få et bud præciseret (jf. analogt Rettens dom af 22.2.2000, sag T-22/99, Rose mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 27, og II, s. 115, præmis 56, og af 8.5.2001, sag T-182/99, Caravelis mod Parlamentet, Sml. Pers. I-A, s. 113, og II, s. 523, præmis 32-34, jf. også mere generelt Rettens dom af 9.7.1999, sag T-231/97, New Europe Consulting og Brown mod Kommissionen, Sml. II, s. 2403, præmis 42, og artikel 41 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, proklameret i Nice den 7.12.2000, EFT C 364, s. 1). Selv om Kommissionens bedømmelseskomitéer ikke er forpligtet til at anmode om yderligere oplysninger, hver gang et bud er affattet på en tvetydig måde, har de pligt til at udvise omhu, når de undersøger indholdet af hvert bud. Når et buds formulering og de omstændigheder i sagen, som Kommissionen har kendskab til, viser, at tvetydigheden sandsynligvis kan forklares på en enkel måde og nemt kan fjernes, er det i princippet i strid med princippet om god forvaltningsskik, at en bedømmelseskomité afviser et bud uden at gøre brug af sin beføjelse til at anmode om yderligere oplysninger. Beslutningen om at afvise et bud kan under sådanne omstændigheder være behæftet med et åbenbart fejlskøn fra institutionens side i forbindelse med udøvelse af denne beføjelse.

- 38 Hertil kommer, at det vil være i strid med det lighedsprincip, som vejledningens punkt 19.5 henviser til i den foreliggende sag, at give en bedømmelseskomité et

ubegrænset skøn, når det skal besluttes, om der skal anmodes om yderligere oplysninger vedrørende et givent bud, uden at tage hensyn til de objektive betragtninger og uden at være undergivet en domstolsprøvelse (jf. analogt Rettens dom af 6.7.1999, forenede sager T-112/96 og T-115/96, Séché mod Kommissionen, Sml. Pers. I-A, s. 115, og II, s. 623, præmis 127). Hertil kommer, at lighedsprincippet ikke, i modsætning til det argument, Kommissionen har fremført, hindrer bedømmelseskomitéen i at give visse bydende mulighed for at fremkomme med yderligere oplysninger, der gør det muligt at fjerne den tvetydighed, deres bud indeholder, idet punkt 19.5 udtrykkeligt giver mulighed for at anmode om sådanne yderligere oplysninger, og bedømmelseskomitéen var forpligtet til at behandle alle de bydende på samme måde ved udøvelsen af denne beføjelse.

- 39 I den foreliggende sammenhæng bemærkes også, at proportionalitetsprincippet indebærer, at fællesskabsinstitutionernes retsakter ikke må gå videre end nødvendigt og passende for gennemførelsen af det lovligt tilsigtede formål med de pågældende bestemmelser, hvorved det forudsættes, at såfremt det er muligt at vælge mellem flere egnede foranstaltninger, skal den mindst bebyrdende foranstaltning vælges (Domstolens dom af 5.5.1998, sag C-157/96, National Farmers' Union m.fl., Sml. I, s. 2211, præmis 60).
- 40 Det fastslås i den foreliggende sag, at sagsøgeren rent faktisk, som selskabet selv oplyste, den 10. juni 2002 blot genindgav de originale dokumenter uden nogen ændringer, idet ændringen af post 4.2.2 i del nr. 1, der fulgte af tillægget, ikke gjorde det nødvendigt at foretage nogen ændring i formuleringen af selskabets bud.
- 41 Eftersom »den 28.7.02« svarede til perioden på 90 dage, i løbet af hvilke buddene skulle være gyldige i henhold til det oprindelige udbud af 27. februar 2002, er der endvidere grund til at antage, at bedømmelseskomitéen skulle have forstået, at sagsøgeren formentlig ikke havde til hensigt at lade sit bud være omfattet af en anden gyldighedsperiode end den, der krævedes i vejledningens punkt 8.1, men at selskabet sandsynligvis på grund af uopmærksomhed havde undladt at ændre denne dato, da det efter tillægget genindgav sit bud. Sagsøgerens dokumentation vedrørende buddet, der blev indleveret den 10. juni 2002, angav ikke alene to

andre steder, at sagsøgerens bud forblev gyldigt i løbet af den krævede periode på 90 dage, nemlig i selve skrivelsen af 25. april 2002, hvor selskabet umiddelbart over underskriften angav, at »[n]ærværende bud er gyldigt på betingelse af, at det accepteres i løbet af den i vejledningens [punkt] 8 fastsatte gyldighedsperiode«, og i de almindelige betingelser, der var vedlagt budet, som bestemte: »[b]uddets gyldighedsperiode: 90 dage«, men det fulgte også af den samme skrivelse, at sagsøgeren »accepter[ede] hele indholdet af udbudsmaterialet for det ovennævnte udbud uden forbehold eller begrænsninger«.

- 42 Under disse omstændigheder krævede princippet om god forvaltningsskik af bedømmelseskomitéen, at den fjernede den omhandlede tvetydighed ved at anmode om yderligere oplysninger i relation til gyldighedsperioden for sagsøgerens bud.
- 43 Endvidere skal det for så vidt angår proportionalitetsprincippet fastslås, at bedømmelseskomitéen, der i den foreliggende sag skulle tage stilling til sagsøgerens tvetydige bud, kunne vælge mellem to måder at handle på, hvor såvel den ene som den anden sikrede det ovenfor i præmis 34 nævnte retssikkerhedsprincip, nemlig en klar afvisning af budet eller en anmodning til sagsøgeren om at fremkomme med yderligere oplysninger. Eftersom det, som det er blevet angivet ovenfor i præmis 41, var sandsynligt, at budet rent faktisk skulle være gyldigt i 90 dage at regne fra den 11. juni 2002 indtil den 9. september 2002, som vejledningens punkt 8.1 krævede, og at sagsøgeren ville have været forpligtet til inden for 24 timer at fremkomme med samtlige krævede yderligere oplysninger således, at udbuddet som helhed ikke blev afbrudt og kun blev forsinket mindst muligt, må det fastslås, at bedømmelseskomitéens beslutning om at afvise budet uden at anmode om yderligere oplysninger i relation til den gyldighedsperiode, som budet antages at have, er klart uforholdsmæssigt, hvorfor beslutningen er behæftet med et åbenbart fejlskøn.
- 44 Med hensyn til Kommissionens argument om, at der er risiko for, at en annullation af beslutningen om at afvise sagsøgerens bud vil berøre andre bydende, hvis bud er blevet afvist, bemærkes, at dette forhold under ingen

omstændigheder kan begrunde en frifindelse af Kommissionen. I henhold til artikel 233 EF er det den institution, fra hvilken retsakten hidrører, der er forpligtet til at gennemføre de nødvendige foranstaltninger til dommens opfyldelse. Disse foranstaltninger skal navnlig ophæve virkningerne af de ulovlige forhold, som er fastslået i annullationsdommen. Den pågældende institution vil derfor eventuelt skulle genoprette sagsøgerens situation (jf. Domstolens dom af 31.3.1971, sag 22/70, Kommissionen mod Rådet, Sml. 1971, s. 41, org.ref.: Rec. s. 263, præmis 59 og 60, og Rettens dom af 13.12.1995, forenede sager T-481/93 og T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2941, præmis 47). Annullationsdommen kan dog ikke medføre en annullation af andre retsakter, der ikke er indbragt for Fællesskabets retsinstanser til prøvelse, men i forhold til hvilke den samme ugyldighedsgrund kunne gøres gældende (Domstolens dom af 14.9.1999, sag C-310/97 P, Kommissionen mod AssiDomän Kraft Products m.fl., Sml. I, s. 5363, præmis 54).

- 45 Med hensyn til Kommissionens påstand om, at sagsøgerens adfærd efter afvisningen af selskabets bud udgør en tilsidesættelse af vejledningens punkt 19.6, er det tilstrækkeligt at fastslå, at selv i det tilfælde, hvor påstanden måtte være retligt og faktisk begrundet, kan den ikke have nogen som helst betydning i den foreliggende sag, idet den ikke kan berøre lovligheden af den beslutning, der påstås annulleret.
- 46 I lyset af det ovenfor anførte er det klart, at bedømmelseskomitéen udøvede et åbenbart fejlskøn, da den undlod at gøre brug af sin beføjelse til at anmode sagsøgeren om i overensstemmelse med vejledningens punkt 19.5 at fremkomme med yderligere oplysninger.
- 47 Kommissionens beslutning af 17. juni 2002 om afvisning af Tideland Signal Ltd's bud på del nr. 1 inden for rammerne af udbuddet af EuropeAid/112336/C/S/WW — TACIS — (nyt udbud) skal derfor annulleres, uden at det er nødvendigt at behandle sagsøgerens første anbringende.

- 48 Endelig bemærkes, at en sag, hvori der er nedlagt påstand om annullation, i helt særlige tilfælde ikke bliver uden genstand, selv om den retsakt, der påstås annulleret, er blevet trukket tilbage, når sagsøgeren ikke desto mindre bevarer en tilstrækkelig interesse i at modtage en dom, der formelt annullerer denne retsakt (jf. analogt Domstolens dom af 5.10.1988, forenede sager 294/86 og 77/87, Technointorg mod Kommissionen og Rådet, Sml. s. 6077, præmis 11). I den foreliggende sag har sagsøgeren gjort gældende, at selskabet har en sådan interesse.
- 49 Det bemærkes, at der ikke blev indgået nogen udenretlig aftale mellem parterne efter det uformelle møde, der blev afholdt den 17. september 2002, og det må i lyset af Kommissionens svar af 19. og 23. september 2002 antages, at det hverken er klart, at beslutningen om at afvise sagsøgerens bud er udgået af Fællesskabets retsorden, eller at beslutningens retsvirkninger er udtømte (Rettens kendelse af 17.9.1997, sag T-26/97, Antillean Rice Mills mod Kommissionen, Sml. II, s. 1347, præmis 14). Under disse omstændigheder skal det fastslås, at sagsøgeren bevarer en interesse i, at der træffes en retsafgørelse, og at der derfor under hensyntagen til den foreliggende sags uopsættelighed og til retssikkerhedshensyn straks bør træffes afgørelse med henblik på formelt og endeligt at fjerne den fortsatte usikkerhed om lovligheden af og den retlige karakter af beslutningen om afvisning af sagsøgerens bud.

Sagens omkostninger

- 50 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har tabt sagen, bør den, henset til sagsøgerens påstande, betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Første Afdeling)

- 1) Kommissionens beslutning af 17. juni 2002 om afvisning af det bud på del nr. 1, som Tideland Signal Ltd afgav inden for rammerne af udbuddet EuropeAid/112336/C/S/WW — TACIS — (nyt udbud), annulleres.

- 2) Kommissionen betaler sagens omkostninger.

Vesterdorf

Forwood

Legal

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 27. september 2002.

H. Jung

Justitssekretær

B. Vesterdorf

Præsident